



fiku učio samostalno. Njegovi radovi su izloženi u Galeriji savremene likovne umetnosti.

Ovom izložbom Petar Čurčić obuhvatio je slike rađene u ulju na platnu i nekolicinu crteža kombinovane tehnike na papiru. Primarnost daje snažnom koloritu koji luta predelima jarkih, toplih ali i hladnih tonova. Crvena, žuta, plava boja koje dominiraju na platnima ovog slikara ali ne u njihovom čistom obliku, nego dodavajući tim osnovnim bojama malo crnog pigmenta kako bi postigao hladnu gamu. Sadržina njegovih slika usredsređena je na prikaz urbanih ambijenata, enterijera, grupnih i pojedinačnih portreta. Slike Petra Čurčića mada vezane za sagledavanje sveta stvarnosti, sveta konkretnog okruženja nose crtu nadrealnog, fantazmagoričnog.

Gradski pejzaž (Trg, Omaž Učelju) na njegovim slikama budi osećanje usamljenosti, napuštenosti, otuđenosti, vraćanja davno proteklog vremenu. Stubovi, zgrade, spomenici, ptice i nebo u intenzivnim kolorističkim nijansama bivaju presećana plavim i crnim linijama i takvi oni prodiru u suštinska pitanja egzistencije ali bez prisustva čoveka kao glavnog glumca u priču o bivstvovanju.

Karakteristično za Čurčićev likovni svet je potpuna odsutnost čoveka (slike urbanog pejzaža i nekoliko slika enterijera) ili stalna njegova prisutnost i neophodnost postojanja u svim situacijama i događajima. Posmatrajući svet iz ta dva ugla dolazi do istih zaključnih osećanja koja nose bol, tugu, običnost, svakodnevnost. Likovi kao da su skinuti sa fotografija jer imaju u sebi neku pozu, krutost, a i konstatuju jedan trenutak, jedan vremenski isečak. Petar Čurčić, čovek sa strane, posmatrač sveta u njegovom najjednostavnijem i ogoljenom obliku. Slika »Pranje« je fotos žene u različito uhaćenim pokretima (žena koja kupuje dete na

# spala knjiga na tri slova

YU FEST '88: Kaća Čelan, HEIMAT; Goran Stefanovski, LONG PLAY; Laslo Vegel, JUDIT; Narodno pozorište, Subotica

## aleksandar milosavljević

Još pre definitivnog formulisanja programa za ovogodišnji YU FEST bilo je jasno da će ova manifestacija morati da pretrpi značajne izmene ako uopšte želi da preživi sezonu. Ova puta nije mogla da pomogne ni agilnost Nade Kokotović i Ljubiše Ristića — glavnih pogonskih motora Narodnog pozorišta u Subotici, a potpuno je bio nevažan stepen angažovanja Radeta Šerbedžije.

U svom dugoročnom planu ljudi iz Subotice su zacrtali nepokolebljivu nameru, da konačno, realizuju svoj koncept objedinjenog jugoslovenskog kulturnog prostora. Naravno da je jedina prava mogućnost za ostvarenje tog, u našim uslovima prometejskog, poduhvata bila ona koncepcija koja bi se, pre svega, zasnivala na dobrim sadržajima, što u konkretnom slučaju znači — na dobrim predstavama. U doba kada se kretalo u relizaciju ovog programa, početni kapital je bio ogroman: reputacija Ristića kao beskompromisnog borca, radikalnog propagatora svojih ideja i izvanrednog reditelja, sposobnog da oko sebe okupi elitu onih koji slično misle; Nada Kokotović, koreograf i reditelj čija legendarna i neuništiva energija ozbiljno preta da iscrpi i najsnažnije saradnike, njena vitalna definicija koreodrame i teatra krajnje modernog senzibiliteta; odlične predstave koje su od ovo dvoje autora učinile kult — stvaraoca i, napokon, sama Subotica, tada spremna da se hrabro upusti u avanturu traganja za sopstvenim kulturnim modelom koji bi od provincije načinio metropolu.

Namera ljudi iz Subotice je bila da, nakon Šekspira i Molijera, na scenu izvedu domaće dramske autore, te dako pokažu kako su neumne sve one jadikovke po kojima je suština ovdašnje teatarske krize u nedostatku kvalitetnog domaćeg dramskog teksta. Pored toga dovođenje jugoslovenskih autora u žiži interesovanja YU FESTA bilo bi i podsticaj da se svetu predoče vrednosti kojih mi uporno nećemo da budemo svesni. Posebno ako se uzme u obzir ogromna mobilnost subotičkog pozorišta, te njegova česta gostovanja u inostranstvu.

Međutim, stvari su se razvijale u potpuno neželjenom, mada ne i neočekivanom, smeru. Afere i neizbežni skandali, prateći »programi« svih dosadašnjih Ristićevih aktivnosti, uporno odbijanje da se, konačno, na pravi način pruži podrška njegovim idejama, ovoga puta u kontekstu svih mogućih kriza koje potresaju ovu zemlju — doveli su dotle da je očigledna postala beda celokupnog jugoslovenskog koncepta kulturne politike. Ali i ne samo kulturne politike. Prvo je »otpala« Budva, potom je Kotor aktivnost svojih teatarskih istraživanja sveo na minimum, da bi, napokon, odustao i veliki broj gradova, od kojih se, osim poziva Subotičanima, očekivala i značajna finansijska podrška. U tom trenutku je kompletan program spao na tri autora i tri teksta. No, ni to ne bi predstavljalo problem samo da je izbor autora i teksto-va bio seriozniji. Ovako je, na žalost, knjiga spala na tri slova, od kojih, ovoga puta, nije bilo moguće sastaviti suvislu reč.

»Heimat« je debitantski tekst iskusne glumice i rediteljke Kaće Čelan, pokušaj da se na odgovarajući, teatarski način otvori još jedan gnojni čir naše istorije, da se po prvi put otvoreno i na nov način progovori o sudbini Nemačka koje je vaterland na kraju drugog svetskog rata »zaboravio« pri povlačenju u Vojvodini. Čelanova je, očigledno, želela da »pomeri« celu priču o vojvodanskim Nemicima iz tokova na koje smo navikli, te da nam, na osnovu ličnih sećanja na svoje detinjstvo, pokaže verodostojnu i životnu situaciju, u kojoj postoje i

pošteni Nemci, neproračunate Nemice, Srbi koji umeju i da vole, a ne samo da ratuju, plemeniti Madari, koji nisu učestvovali u novosadskom pokolju, adaptabilni kolonisti itd. S obzirom na to da su u ovdašnjoj svesti uvrežene predstave o folksdojčerima tipa Šicera, policajca iz serije »Salaš u Malom ritu« — neke vrste janičarske inkarnacije zla, potuljenosti i surovosti, ovaj pomak je više nego radikalan. »Heimat« je dirljiva priča o tome kako su na istom tlu živeli mnogi narodi, kako mržnja koja je sevala između njih nije posledica nemogućnosti njihove koegzistencije, o patnjama, ali i radostima, kroz koje su zajedno prošli i o slobodi koja im nije zasijala na isti način. Sve u svemu, reklo bi se čista patetika, da nije uvek surove stvarnosti, u kojoj živimo i koja nas neprestano podseća na to da bismo svi mi koji naseljavamo ovaj deo Balkana mogli i lepo da živimo samo da nam nije stihijskih divljanja, zvog kojih smo svi mi jedni drugima potencijalni krvnici. I pored toga što je tema nesumnjivo bila velika, predstava je na kraju ispala mala. Osim nekoliko prelepih scena, u kojima je prikazana sva dramatičnost zajedničkog života različitih naroda, veroispovesti, običaja i mentaliteta, osim tek nekoliko scenski ubedljivih slika gde reditelj Dušan Jovanović uspeva da pokaže tragiku takvog života u trenutku kada spoljne sile počnu da deluju na ljude, osim tih grubih, ne uspelih, »skica«, ova je predstava ostala samo pokušaj obrade jedne velike i značajne teme. Priča je na kraju ispričana do kraja, pojedini detalji nagoveštavaju mogućnost dublje i ozbiljnije analize mnogih aktuelnih problema, trud glumaca daleko od toga da je zanemarljiv, no sve ipak ostaje na prvom, površinskom nivou.

Nada Kokotović je hrabro i istrajno nastavila da razrađuje svoju koncepciju koreodrame. Njen lanjski »Mizantrop«, iako u senci sjajne Anite Berber, pokazao je, međutim, kako za nju srećnije rešenje predstavlja kompletan autorski pristup određenoj temi, no preuzimanje već gotove drame, te koreografsko-rediteljska intervencija nakon adaptacije. Sloboda mašte Kokotovićeve dolazi do punog izraza tek kada ona, kao autor, drži apsolutno sve konce predstave u svojim rukama. Kada je reč o »rok-en-rol-misteriji« Gorana Stefanovskog »Long play«, Kokotovićeve je nasilnim spajanjem dva plana pokušala da nam ispriča priču o posleratnoj istoriji Jugoslavije. Vizura iz koje se ta istorija posmatra, međutim, stalno se menja: čas je u centru zbivanja četvoročlana, tipična jugoslovenska porodica, zarobljena prozirnim, no neprobajnim, zidom, izolovana sopstvenim bitisanjem, zagledana isključivo u svoju neposrednu stvarnost, čas se ta naša stvarnost posmatra iz perspektive grupe uvek mladih bunтовnika koji prave promenadu magistralnim tokovima svetske popularne muzike, čime, praktično, suprotstavljaju svet Jugoslaviji. Ideja autora predstave bila je interesantna i nadasve je pružala lepe mogućnosti za naše surove i bolno otrežnjenje koje bi nam pokazalo da se, kao, uostalom, ni egzemplarna YU-porodica, nismo ni za korak pomerili, ili promenili, u odnosu na vreme kada je rok-en-rol započeo svoje pobedonosno futnjanje svetom. Polje bogatih asocijacija i najraznovrsnijih mogućnosti tumačenja proširuje se još više time što je tekst koji izgovaraju mladi rokeri, hipici, modovi, pankeri, darkeri i sl., u stvari, sastavljen od rok-poezije, od pesama Bitlsa, Stonsa, Dilana, Džoplinove, Morisona. Ono, dakle, što smo prečesto proglašavali prozapadnom propagandom, produktom maloletničke hysterije, narkomanskim halucinacijama, supkulturnim



petar čurčić

stolu, starica koja sedi, proseda žena koja briše patos i ruke koje izviru iz dna slike i drže nož u rukama) i deluju sasvim obično i svakodnevno a ipak struji pomenost u osećanjima. To su slike karikaturne pozadine, i ironičnog stava nad tim izgubljenim i nerealnim pogledima. Ljudske figure koje očigledno najviše pobuđuju pažnju ovog slikara u svojoj vizuelnoj iskrivljenosti pobuđuju i duševnu, i od stvarnih aktera postaju prividi, utvare.

Enterijer sa figurom ili bez nje, sa polupraznim ili prepunjenim prostorima, sa svetlom ili u tami stvara težnju ka razdvajanju smirenosti u boji i kompoziciji i njegovom razbuktanju. Slika »Kafana u Bačkoj Topoli« nosi dinamiku postignutu izdvajanjem detalja (predmet i zelena intenzivna boja) i iskrivljavanja normalne perspektive. Ta pojava prisutna je i na ostalim slikama enterijeskog sadržaja.

Specifičnost slikanja Petra Čurčića ogleda se u momentu motivskog opredeljenja za svet običnog i svakodnevnog, a ipak obojenog nadrealnom, sanjalačkom crtom, u stvaranju kolorističkih kontura kontrasta, u analizi ljudskih osećanja, u njegovoj crtačkoj sposobnosti, u potrebi da od malog i neznatnog sačini snažno, potresno i duboko.

»Šta još dodati ovdome? Slikari u Evropi, vazda su bili u čehu Sv. Luke, slikara Bogorodice. Iz ugla slike videno, simbol bi bilo bolje pomeriti dublje u vreme i cel predstaviti simbolom borbe Jakova sa Anđelom. Tu je pravo mesto slikara, u slikanju. (iz teksta Petra Čurčića »Iz ugla slike gledano...«)